

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Факультет іноземної та слов'янської філології
Кафедра теорії та практики романо-германських мов

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету іноземної
та слов'янської філології

 А.М. Коваленко

«30» серпня 2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Практична граматики

галузь знань 01 Освіта

спеціальність 014 Середня освіта

предметна спеціалізація 014.03 Німецька мова та література

додаткова спеціалізація 014.02 Мова і література (англійська)

освітньо-професійна програма Середня освіта (Німецька та англійська мови)

форма навчання: денна

мова навчання: німецька

Погоджено науково-методичною
комісією факультету іноземної та
слов'янської філології
«30» серпня 2018 р.

 (Громова Н.В.)

Суми – 2018

Розробник:

Солощенко В. М. кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії та практики романо-германських мов

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри теорії та практики романо-германських мов

Протокол № 1 від «29» серпня 2018 р.

Завідувач кафедри теорії та

практики романо-германських мов

Солощенко В. М.

«29» серпня 2018 р.

© Солощенко В.М., 2018

© Суми, 2018

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, кваліфікація, освітньо-професійна програма	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів ECTS – 4	Галузь знань 01 Освіта	Обов'язкова (нормативна)	
	Спеціальність 014 Середня освіта предметна спеціалізація 014.03 Німецька мова та література додаткова спеціалізація 014.02 Мова і література (англійська)		
Загальна кількість годин –120 год.	Кваліфікація Бакалавр освіти. Вчитель німецької мови і світової літератури	Рік підготовки:	
		1-й	
		Семестр	
		1-й	2-й
		Практичні, семінарські	
		26 год.	28 год.
		Самостійна робота	
		32 год.	30 год.
		Консультації:	
		2 год.	2 год.
Вид контролю:			
–	залік		

Мета вивчення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Практична граматики» є однією з обов'язкових фахових дисциплін, що належить до циклу професійної підготовки майбутніх вчителів німецької мови і світової літератури. Метою вивчення навчального курсу «Практична граматики» є формування у студентів, майбутніх учителів іноземної (німецької) мови та світової літератури практичних основ, знань щодо граматичної будови німецької мови, навичок усного та писемного

мовлення, конструювання у них фундаментальних знань граматично правильної німецької мови в її усній і писемній формі.

Завдання навчального курсу полягають в ознайомленні студентів із особливостями морфологічної будови німецької мови, її специфікою, формування у майбутніх учителів іноземної (німецької) мови і світової літератури вмінь правильно застосовувати граматичні правила, утворювати граматичні структури та ін. Зміст навчальної дисципліни охоплює основні граматичні вміння і навички, які є передумовою використання німецької мови в усному і писемному мовленні. Навчальний курс формує практичне вміння використовувати широкий спектр лексико-граматичних засобів мови для успішного спілкування німецькою мовою, співвідношення граматичних закономірностей рідної і іноземної мови для використання цих навичок при виконанні вправ на переклад із української мови на німецьку і навпаки, сприяє розвитку професійних навичок вживання граматичних структур німецької мови в усному спілкуванні та збагаченню загального лінгвістичного досвіду студентів для подальшого вдосконалення ними своїх лексико-граматичних вмінь і навичок.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Практична граматики» студенти повинні знати: правила граматики німецької мови, за якими змінюються слова і об'єднуються в речення; систему частин мови у німецькій мові та ін.; вміння: аналізувати мовні граматичні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють та ін.

Передумови для вивчення дисципліни

Навчальна дисципліна «Практична граматики» доповнює такі навчальні дисципліни, зокрема «Вступ до мовознавства», «Латинська мова». Варто зазначити, що навчальна дисципліна «Практична граматики» взаємодоповнюється такими навчальними дисциплінами, а саме: «Практика усного та писемного мовлення (німецька)», «Практична фонетика» на основі подібності мовних та мовленнєвих явищ. Крім того, наголосимо, що

навчальна дисципліна «Практична граматики» не передбачає попереднього засвоєння якихось інших навчальних дисциплін, однак необхідне володіння базовими мовознавчими поняттями з морфології (слово, частини мови, службові слова), синтаксису (будова речення, зв'язок слів у реченні), словотворення, які повинні бути засвоєні протягом навчання у середній загальноосвітній школі.

3. Результати навчання за дисципліною

Формулювання результатів навчання для обов'язкових навчальних дисциплін зорієнтовано та базується на результатах навчання, визначених відповідною освітньою програмою (програмних результатах навчання), спрямовано на їх деталізацію. Окремий акцент зміщено у площину визначення рівня сформованості результатів навчання, зокрема через його достатність для вирішення певного класу завдань професійної діяльності та/або подальшого навчання за освітньою програмою.

За результатами вивчення навчальної дисципліни за цією програмою студенти повинні оволодіти необхідним рівнем програмних компетентностей (інтегральних, загальних, професійних (фахових) тощо.

Стосовно програмних результатів навчання, то такі визначаються наступним шляхом:

Знання	ПРЗ-4	ПРЗ-4. Знання та усвідомлення сучасних філологічних і дидактичних засад навчання іноземної мови та світової літератури, особливостей використання мовних одиниць у певному контексті.
Уміння	ПРУ-1	ПРУ-1. Уміння оперувати базовими категоріями та поняттями спеціальності.
	ПРУ-6	ПРУ-6. Уміння використання гуманістичного потенціалу іноземної мови та світової літератури для формування духовного світу юного покоління України.
	ПРК-1	ПРК-1. Володіння україномовною та іншомовною комунікативною компетентністю та їх удосконалення.
	ПРК-2	ПРК-2. Володіння основами професійної культури, здатність створювати, редагувати й

Комунікація		перекладати тексти професійного змісту державною та іноземною мовами.
	ПРК-3	ПРК-3. Здатність забезпечити діалог культур у процесі вивчення іноземної мови та світової літератури, та уникати культурних конфліктів, створити умови для міжкультурної комунікації.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінка рівня та якості знань студентів здійснюється у відповідності до методики рейтингової оцінки та полягає у здійсненні розрахунку суми балів за всіма видами практичних завдань та результатами самостійної роботи. Акумуляція (накопичення) балів здійснюється протягом семестру. Залік/іспит проводиться в усній або письмовій формі за умови попередньої підготовки студента.

Щодо системи розподілу балів, які отримують студенти та рейтингової системи, яка трансформується в національну шкалу та шкалу ECTS, то відповідні відомості наведені у цій програмі.

Шкала ECTS	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
A	Студент у повному обсязі викладає вивчений матеріал, дає правильні визначення понять, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтувати свої судження, застосувати знання практично, навести свої приклади, опрацював різні джерела інформації і творчо використав їх при відповіді, виявляє здатність до оригінальних рішень, та вміння аргументовано висловлювати свою точку зору, володіння в повному обсязі базовим лексичним словником, передбаченим програмою. Допускаються 1-2 граматичні та лексичні помилки.
B	Студент добре знає теоретичний матеріал, дає визначення понять, може обґрунтувати свої судження, може систематизувати набуті знання, добирає переконливі аргументи на підтвердження власного судження, володіє матеріалом при вирішенні практичних завдань. Студент коректно висловлює свою точку зору, вживає правильно граматичні конструкції, демонструє викладення матеріалу без стилістичних огріхів та вміння висловити і граматично обґрунтувати свою точку зору, володіння в достатньому обсязі базовим лексичним словником, передбаченим програмою. Допускаються 2-3 граматичні та лексичні помилки.

С	Студент добре знає теоретичний матеріал, дає визначення понять, може обґрунтувати свої судження, може систематизувати набуті знання, добирає переконливі аргументи на підтвердження власного судження, володіє матеріалом при вирішенні практичних завдань. Демонструє вміння висловлювати власну точку зору, володіння в достатньому обсязі базовим лексичним словником, передбаченим програмою. Допускаються 3-4 граматичні та лексичні помилки.
Д	Викладення матеріалу не в повному обсязі, неглибоке володіння теоретичним та практичним матеріалом. Тема розкрита без використання активного та пасивного, лексичного та граматичного матеріалу. Студент висловлює особисте ставлення до проблеми поверхово. Допускаються 4-5 граматичних та лексичних помилок.
Е	Досить поверхове викладання матеріалу, неповне розкриття суті мовного явища. Студент знає матеріал, без аргументації своїх висновків, без своїх прикладів і не завжди адекватно використовує знання у практичній частині. Допускаються 5-6 мовних помилок.
Ф	Студент не виконав завдання.
ФХ	Студент слабо володіє матеріалом, відтворює лише основні положення, знає окремі фрагменти, що складають незначну частину матеріалу. Демонструє невміння висловити та аргументувати свою точку зору на запропоновану тему через недостатній словниковий запас. Допускається понад 6 мовних помилок.

**Розподіл балів
(для заліку)**

		Разом	Сума
Поточний контроль			
Розділ 1	Теми (1– 5)	50	100
Розділ 2	Теми (1 – 5)		
Розділ 3	Теми (1 – 5)		
Розділ 4	Теми (1 – 5)		
Розділ 5	Теми (1 – 5)		
Контроль самостійної роботи			
Розділ 1	Теми (1– 5)	50	
Розділ 2	Теми (1 – 5)		
Розділ 3	Теми (1 – 5)		

Розділ 4	Теми (1 – 5)		
Розділ 5	Теми (1 – 5)		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни «Практична граматики» є усне опитування, виконання практичних (самостійних) завдань із відповідних тем, презентації результатів виконаних творчих (самостійних) завдань, написання тестових завдань, контрольних робіт та ін.

6. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Вступ. Морфологія.

Тема 1. Морфологія. Граматика та її складові частини. Частини мови.

Тема 2. Артикль. Види і функції артикля. Відмінювання означеного (неозначеного) артикля. Вживання означеного (неозначеного) артикля. Відсутність артикля.

Тема 3. Іменник. Рід іменників (чоловічий рід, жіночий рід, середній рід). Відмінювання іменників (сильна відміна, слабка відміна, жіноча відміна, перехідна група). Відмінювання власних назв.

Тема 4. Утворення множини іменників. Особливі випадки утворення множини іменників.

Тема 5. Утворення іменників за допомогою суфіксів. Утворення іменників за допомогою префіксів.

Розділ 2. Займенник. Числівник. Прислівник.

Тема 1. Поділ займенників. Особові займенники. Вказівні займенники.

Тема 2. Присвійні займенники. Зворотній займенник «sich».

Тема 3. Безособовий займенник «es». Неозначений займенник «man».

Тема 4. Числівник. Кількісні, порядкові, дробові числівники.

Тема 5. Прислівник. Ступені порівняння прислівників. Займенникові прислівники.

Розділ 3. Прикметник. Означення.

Тема 1. Прикметник у реченні. Відмінювання прикметників у однині (у множині).

Тема 2. Відмінювання прикметників з неозначеним артиклем, присвійним займенником і kein.

Тема 3. Слабка (сильна) відміна прикметників.

Тема 4. Ступені порівняння прикметників.

Тема 5. Означення. Поширене означення.

Розділ 4. Дієслово.

Тема 1. Часові форми дієслова у німецькій мові. Теперішній час (Презенс).

Тема 2. Дієслова з відокремлюваними та невідокремлюваними префіксами.

Тема 3. Зворотні дієслова.

Тема 4. Наказовий спосіб.

Тема 5. Модальні дієслова. Значення та вживання модальних дієслів.

Розділ 5. Система часових форм дієслова у німецькій мові.

Тема 1. Майбутній час.

Тема 2. Складна форма минулого часу (Перфект). Перфект з допоміжним дієсловом «sein». Перфект з допоміжним дієсловом «haben».

Тема 3. Складна форма минулого часу (Перфект). Перфект з допоміжним дієсловом «haben».

Тема 4. Простий минулий час (Претерит). Вживання претерита.

Тема 5. Плюсquamперфект. Вживання плюсquamперфекта.

7. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин
----------------------	-----------------

	Денна форма				
	Усього	у тому числі			
		практ. р.	самоств.р.	конс.	екзамен
Розділ 1. Вступ. Морфологія					
Тема 1. Морфологія. Граматика та її складові частини. Частини мови.	4	2	2		
Тема 2. Артикль. Види і функції артикля. Відмінювання означеного (неозначеного) артикля. Вживання означеного (неозначеного) артикля. Відсутність артикля.	4	2	2		
Тема 3. Іменник. Рід іменників (чоловічий рід, жіночий рід, середній рід). Відмінювання іменників (сильна відміна, слабка відміна, жіноча відміна, перехідна група). Відмінювання власних назв.	4	2	2		
Тема 4. Утворення множини іменників. Особливі випадки утворення множини іменників.	4	2	2		
Тема 5. Утворення іменників за допомогою суфіксів. Утворення іменників за допомогою префіксів.	4	2	2		
Разом	20	10	10		
Розділ 2. Займенник. Числівник. Прислівник					
Тема 1. Поділ займенників. Особові займенники. Вказівні займенники.	4	2	2		
Тема 2. Присвійні займенники. Зворотній займенник «sich».	4	2	2		
Тема 3. Безособовий займенник «es».	4	2	2		

Неозначений займенник «man».					
Тема 4. Числівник. Кількісні, порядкові, дробові числівники.	4	2	2		
Тема 5. Прислівник. Ступені порівняння прислівників. Займенникові прислівники.	6	2	4		
Разом	22	10	12		
Розділ 3. Прикметник. Означення.					
Тема 1. Прикметник у реченні. Відмінювання прикметників у однині (у множині).	4	2	2		
Тема 2. Відмінювання прикметників з неозначеним артиклем, присвійним займенником і kein.	4	2	2		
Тема 3. Слабка (сильна) відміна прикметників.	4	2	2		
Тема 4. Ступені порівняння прикметників.	4	2	2		
Тема 5. Означення. Поширене означення.	6	2	2	2	
Разом	22	10	10	2	
Розділ 4. Дієслово					
Тема 1. Часові форми дієслова у німецькій мові. Теперішній час (Презенс).	8	4	4		
Тема 2. Дієслова з відокремлюваними та невідокремлюваними префіксами.	4	2	2		
Тема 3. Зворотні дієслова.	4	2	2		
Тема 4. Наказовий спосіб.	4	2	2		
Тема 5. Модальні дієслова. Значення та вживання модальних дієслів.	4	2	2		
Разом	24	12	12		
Розділ 5. Система часових форм дієслова у німецькій мові					
Тема 1. Майбутній час.	4	2	2		

Тема 2. Складна форма минулого часу (Перфект). Перфект з допоміжним дієсловом «sein». Перфект з допоміжним дієсловом «haben».	8	4	4		
Тема 3. Складна форма минулого часу (Перфект). Перфект з допоміжним дієсловом «haben».	6	2	4		
Тема 4. Простий минулий час (Претерит). Вживання претерита.	6	2	4		
Тема 5. Плюсквамперфект. Вживання плюсквамперфекта.	6	2	4		
Разом	30	12	18	2	
Усього годин	120	54	62	4	

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1.	Морфологія. Граматика та її складові частини. Частини мови.	2
2.	Артикль. Види і функції артикля. Відмінювання означеного (неозначеного) артикля. Вживання означеного (неозначеного) артикля. Відсутність артикля.	2
3.	Іменник. Рід іменників (чоловічий рід, жіночий рід, середній рід). Відмінювання іменників (сильна відміна, слабка відміна, жіноча відміна, перехідна група). Відмінювання власних назв.	2
4.	Утворення множини іменників. Особливі випадки утворення множини іменників.	2
5.	Утворення іменників за допомогою суфіксів. Утворення іменників за допомогою префіксів.	2
6.	Поділ займенників. Особові займенники. Вказівні займенники.	2
7.	Присвійні займенники. Зворотній займенник «sich».	2
8.	Безособовий займенник «es». Неозначений займенник «man».	2
9.	Числівник. Кількісні, порядкові, дробові числівники.	2
10.	Прислівник. Ступені порівняння прислівників. Займенникові прислівники.	2
11.	Прикметник у реченні. Відмінювання прикметників у однині (у множині).	2

12.	Відмінювання прикметників з неозначеним артиклем, присвійним займенником і kein.	2
13.	Слабка (сильна) відміна прикметників.	2
14.	Ступені порівняння прикметників.	2
15.	Означення. Поширене означення.	2
16.	Часові форми дієслова у німецькій мові. Теперішній час (Презенс).	4
17.	Дієслова з відокремлюваними та невідокремлюваними префіксами.	2
18.	Зворотні дієслова.	2
19.	Наказовий спосіб.	2
20.	Модальні дієслова. Значення та вживання модальних дієслів.	2
21.	Майбутній час.	2
22.	Складна форма минулого часу (Перфект). Перфект з допоміжним дієсловом «sein». Перфект з допоміжним дієсловом «haben».	4
23.	Складна форма минулого часу (Перфект). Перфект з допоміжним дієсловом «haben».	2
24.	Простий минулий час (Претерит). Вживання претерита.	2
25.	Плюсквамперфект. Вживання плюсквамперфекта.	2
	Разом	54

Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1.	Морфологія. Граматика та її складові частини. Частини мови.	2
2.	Артикль. Види і функції артикля. Відмінювання означеного (неозначеного) артикля. Вживання означеного (неозначеного) артикля. Відсутність артикля.	2
3.	Іменник. Рід іменників (чоловічий рід, жіночий рід, середній рід). Відмінювання іменників (сильна відміна, слабка відміна, жіноча відміна, перехідна група). Відмінювання власних назв.	2
4.	Утворення множини іменників. Особливі випадки утворення множини іменників.	2
5.	Утворення іменників за допомогою суфіксів. Утворення іменників за допомогою префіксів.	2
6.	Поділ займенників. Особові займенники. Вказівні займенники.	2
7.	Присвійні займенники. Зворотній займенник «sich».	2
8.	Безособовий займенник «es». Неозначений займенник «man».	2
9.	Числівник. Кількісні, порядкові, дробові числівники.	2
10.	Прислівник. Ступені порівняння прислівників. Займенникові	4

	прислівники.	
11.	Прикметник у реченні. Відмінювання прикметників у однині (у множині).	2
12.	Відмінювання прикметників з неозначеним артиклем, присвійним займенником і kein.	2
13.	Слабка (сильна) відміна прикметників.	2
14.	Ступені порівняння прикметників.	2
15.	Означення. Поширене означення.	2
16.	Часові форми дієслова у німецькій мові. Теперішній час (Презенс).	4
17.	Дієслова з відокремлюваними та невідокремлюваними префіксами.	2
18.	Зворотні дієслова.	2
19.	Наказовий спосіб.	2
20.	Модальні дієслова. Значення та вживання модальних дієслів.	2
21.	Майбутній час.	2
22.	Складна форма минулого часу (Перфект). Перфект з допоміжним дієсловом «sein». Перфект з допоміжним дієсловом «haben».	4
23.	Складна форма минулого часу (Перфект). Перфект з допоміжним дієсловом «haben».	4
24.	Простий минулий час (Претерит). Вживання претерита.	4
25.	Плюсквамперфект. Вживання плюсквамперфекта.	4
	Разом	62

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Венгринович А. А. Übungsgrammatik. Deutsch als Fremdsprache. Навчальний посібник з практичної граматики для студентів факультетів іноземних мов (видання друге, доповнене та перероблене) / А. А. Венгринович, О. В. Весоловський, О. І. Власова, Р. В. Угринюк. – Івано-Франківськ, 2016. – 165 с.
2. Драб Н. Л. Практична граматика німецької мови. Посібник для студентів вищих навчальних закладів та учнів старших класів спеціалізованих шкіл / Н. Л. Драб, С. Скринька, С. Стаброз. – Вінниця: Нова Книга, 2007. – 280 с.
3. Євгененко Д. А. Практична граматика німецької мови. Навчальний посібник для студентів та учнів. Комунікативні вправи і завдання. – 2-е видання, виправлене та доповнене / Д. А. Євгененко, О. М. Білоус, О. О. Гуменюк, Т. Д. Зеленко, Б. В. Кубинський, О. І. Білоус, С. П. Артамоновська. – Вінниця: Нова книга, 2013. – 576 с.

Додаткові:

1. Бережная В. Німецька мова. Схеми і таблиці / В. Бережная. – К. : Весна, 2011. – 400 с.
1. Белозьорова О. М. Німецька мова. Граматичний практикум: збірник граматичних вправ для високого рівня / О. М. Белозьорова, С. М. Корінь. – 2-е вид., випр. і доповн. – Харків : Вид-во «Ранок», 2013. – 320 с.
2. Бондаренко М. Граматика німецької мови. Passiv / М. Бондаренко. – К. : Богдан, 2008. – 144 с.
3. Лалаян Н. Порівняльна граматика німецької та української мов. Vergleichende Grammatik der deutschen und der ukrainischen Sprache / Н. Лалаян. – Вінниця: Нова книга, 2013. – 224 с.
4. Панченко І. М. Німецька мова. Граматичний практикум. II рівень / І. М. Панченко, О. Л. Кононова. – Х. : Ранок, 2013. – 320 с.
5. Паремська Д. А. Практична граматика німецької мови / Д. А. Паремська. – К. : Арій, 2013. – 352 с.
1. Fandrych Ch. Klipp und Klar. Практична граматика німецької мови : Навчальний посібник / Christian Fandrych, Ulrike Tallowitz. – Ernst Klett, Stuttgart / Київ : Методика 2010. – 312 S.
2. Helbig G. Leitfaden der deutschen Grammatik / G. Helbig, J. Buscha. – Langenscheidt. – Leipzig. – 2012. – 287 s.
3. Netzwerk A1. Digitales Unterrichtspaket DVD-ROM : Deutsch als Fremdsprache. – Langenscheidts, 2012.

Інформаційні ресурси:

http://german.about.com/library/blgerlab.htm	German Language Lab: німецькі джерела з автентичними аудіотекстами, фонетичні (граматичні) вправи, збірка аудіофайлів у різних форматах до окремих лексичних тем, уроки з вимови для тих, хто вивчає німецьку;
http://www.movi.com.ua/audioknigi-na-nimeckiy-movi	аудіокниги німецькою мовою, доступні для скачування;
https://mein-deutschbuch.de/grammatik.html	теоретичні інструкції та граматичні вправи;
https://deutschtraining.org/deutsche-grammatik/	практичні вправи граматики німецької мови

**Інструменти, обладнання та програмне забезпечення,
використання яких передбачає навчальна дисципліна
(за потребою)**

1. Технічне обладнання для прослуховування та перегляду програмного матеріалу.
2. Граматичні довідники, словники дво- та одномовні (перекладні, тлумачні, етимологічні, іншомовних слів тощо.).
3. Навчальні посібники, підручники, методичні розробки з практики викладання граматики німецької мови.
4. Тематичні ілюстрації, плакати, таблиці.